

DE CULTURELE-CREATIEVE SECTOR IN LIMBURG

BELEIDSAANBEVELINGEN

1

Inleiding

De culturele en creatieve industrie (CCI) is een groeiende sector in Limburg waarvan het belang voor regionale streekontwikkeling steeds meer erkend wordt.

CCI kunnen vanuit hun creatieve mindset, en mits een goede wisselwerking, een belangrijke rol spelen in innovatieprocessen binnen de reguliere economie. Dankzij een typische dynamiek en nieuwe perspectieven zijn zij voor de samenleving een inspiratiebron in het aanpakken van maatschappelijke uitdagingen. Bovendien zijn CCI als vormgevers van een aangename woon- en werkomgeving en van het culturele veld een belangrijke actor in het tegengaan van braindrain. Hoger opgeleiden zijn immers minder geneigd naar grootsteden te verhuizen, wanneer deze factoren in de thuisregio aanwezig zijn.

De strategie die hieronder voorligt, kan kruisbestuiving tussen de creatieve sector, bedrijven, kennisinstellingen en samenleving verder stimuleren. We beschrijven een aantal open kansen om CCI als waardevolle spelers te betrekken bij het ontwerpen en promoten van de provincie Limburg als aantrekkelijke plaats om te ondernemen en innoveren. En dit in partnerschap met beleidsmakers, bedrijven en inwoners. Goede voorbeelden uit binnen- en buitenland bieden de nodige inspiratie en wijzen de weg naar interessante stakeholders om die kansen om te zetten naar de praktijk.

De beleidsaanbevelingen zijn geformuleerd met input van een Vlaams brede focusgroep en bouwen verder op regionale, nationale en Europese beleidsnota's. Ook de ervaringen en bevindingen van de door Stebo ontwikkelde test cases in het Interreg Central Europe project 'InduCCI' hebben bijgedragen aan deze brochure.

InduCCI verenigt 7 perifere industrieregio's die in de culturele en creatieve sector een belangrijke katalysator herkennen voor economische en sociale ontwikkeling. Vanuit de overtuiging dat daar toch nog heel wat kansen onbenut zijn, worden piloot acties uitgetest en strategieën ontwikkeld om het beleid (verder) te overtuigen van dit potentieel.

Stebo kijkt binnen InduCCI vooral naar doelgroepen met een bepaalde afstand tot het reguliere aanbod, die vandaag nog niet bereikt worden of waarvan de expertise nog onvoldoende op de radar van meer geijkte actoren is verschenen. Vooral die doelgroepen zijn sterk vertegenwoordigd in Limburg. We brengen vanuit dit standpunt in kaart wat er nodig is om de positie van die specifieke CCI te verstevigen in de provincie Limburg, hoe dit op lange termijn kan gebeuren, en wie hiervoor kan samenwerken.

2

STATUS QUO

De sector

Het Flanders-DC kenniscentrum definieert CCI als 'het geheel van sectoren en activiteiten die een beroep doen op de input van menselijke creativiteit voor de creatie van economische, symbolische en maatschappelijke meerwaarde, opgedeeld volgens de verschillende stadia van de waardeketen, en die bijdragen aan de uitbreiding van het creatieve voordeel in Vlaanderen. Aan de hand van deze definitie worden de creatieve industrieën ingedeeld in twaalf sectoren: mode, muziek, design, architectuur, communicatie, PR & reclame, gedrukte media, beeldende kunst, gaming, nieuwe media, podiumkunsten, cultureel erfgoed & patrimonium, en de audiovisuele sector.

In Limburg is de CCI sector zeer divers en neemt ze een relatief bescheiden economisch aandeel in als werkgever. Het gaat nog vnl. om kleine zelfstandigen met een grootte van ca. 3 personen per team. CCI groeien zelden uit tot KMO. Vooral de sectoren mode, media, design, architectuur en gaming zijn vertegenwoordigd, met als logisch gevolg dat daar het grootste aantal starters geteld wordt.

In het SALK² wordt creatieve economie voor het eerst echt in de (beleids)kijker gezet, als een belangrijke sector voor economische heropbouw na de sluiting van de Ford fabriek. Met resultaat: uit studies blijkt dat de speerpuntsectoren de laatste jaren sterk ontwikkelden, met een groei van 17% voor ICT, digitale media en andere creatieve sectoren. Met SALK Turbo - waar dynamisch talent, samenwerking, innovatie en het dichten van de kloof tussen de creatieve sector en de maakindustrie centraal staan - kan daar een enorme boost aan gegeven worden. Ook de corona crisis heeft aangetoond dat creatieve innovatie nu meer dan ooit nodig is voor bedrijven om zich te herdefiniëren en om nieuwe opportuniteiten te zien.

Op beleidsvlak vindt de culturele en creatieve industrie op verschillende plaatsen een klankbord.

Eenzijds is er POM Limburg, dat ook het overleg rond SALK Turbo organiseert (werktafels: mobiliteit, digitalisering, ondernemingsweefsel, ondernemingsruimte en energie, dynamisch talent). In 2018 richtten zij het Creative Limburg Innovation Platform (CLIP) op om innovatie in de Limburgse economie te versnellen. Die versnelling kan er komen door kruisbestuiving te stimuleren tussen kennisinstellingen, creatieve economie en de meer traditionele sectoren.

Daarnaast fungeert VAKLAB/Bokrijk reeds sinds 2017 als draaischijf voor ondernemende vakmensen. Sinds 2019 huist in Bokrijk Vakmanschap en erfgoed (vroeger Crafts) - hét platform voor historisch en hedendaags vakmanschap in Vlaanderen. Die stappen schalen ze nu op tot een internationale positie-opbouw: Bokrijk als internationaal expertisecentrum rondom vakmanschap en erfgoed (SALK Turbo project). VAKLab zoekt vanuit beleidsambities en ondernemerspotentieel aansluiting met het bestaande aanbod voor CCI in Limburg. Zo zet de organisatie de nodige synergie op om de uitvoering van beleid in de praktijk te garanderen door doelgerichte begeleiding aan te bieden om van de vakman een betere ondernemer én vakman te maken - zodat deze een plaats kan veroveren op de reguliere markt. Ze doen dit met reeds bestaand actoren op de markt, nl. Starterslabo, UNIZO, Syntra, PXL, VDAB, Voka, POM Limburg, LSU, Flanders DC,....

Daarin worden ze geflankeerd door organisaties als Stebo die net als VAKLab het beleid willen laten werken, ook voor mensen met afstand tot ondernemerschap (zoals CCI).

Steeds meer lokale beleidsmakers investeren bovendien in het ontwikkelen van positieve randvoorwaarden om de creatieve sector aan te trekken in hun gemeente.

| De uitdagingen

Tijdens gesprekken met onze InduCCI focusgroep en andere stakeholders en na implementatie van onze test cases, blijkt dat er vandaag in Limburg nog een aantal uitdagingen voorliggen die de groei en attractiviteit van de sector in onze provincie vertragen.

De uitstroom van het hoger onderwijs toont aan dat vele Limburgse afgestudeerden zich in de Vlaamse grootsteden vestigen om hun creatieve business op te zetten of als dienst aan te bieden. Studenten zouden in principe voor het afstuderen moeten kunnen proeven van de vele mogelijkheden die Limburg als provincie biedt aan CCI, en inzicht krijgen in hoe zij mee de regionale streekontwikkeling kunnen ondersteunen. Daarnaast moeten zij - en de ervaren CCI - in Limburg de nodige openheid kunnen vinden bij bedrijfsleiders van de reguliere economie. Een openheid die de meerwaarde van CCI erkent binnen bedrijfsprocessen, en een gefundeerde (niet-projectmatige) samenwerking toelaat.

Op beleidsniveau wordt de creatieve sector immers nog al te vaak als een aparte (economische) branche beschouwd, en nog niet voldoende als een innovatieve, verbindende speler in economie en samenleving. Voor het opzetten van samenwerking tussen CCI en de maakindustrie worden voornamelijk subsidies ingezet. Het is gebleken dat deze kanalen echter weinig garantie bieden op een structurele wisselwerking, en daarmee ook een verankering van CCI als volwaardige speler in het huidige economische landschap in de weg staan. Hoewel CCI slechts 2% innemen in dit landschap, zullen zij de komende jaren de reguliere economie via innovatie en creativiteit moeten transformeren. De focus dient daarom verplaatst te worden van kortstondige projectsubsidies naar een gedegen ondersteuning tot professionalisering.

Dat kan vandaag via een zeer uitgebreid begeleidings- en/of ruimte aanbod (bv. co-workingspace in incubatoren) dat echter nog te sterk gefragmenteerd is, met weinig onderlinge afstemming rond inhoud en doelgroep. CCI beschikken daardoor nog niet voldoende over de juiste ondernemersmindset om de samenwerking met reguliere bedrijven en andere sectoren aan te gaan. Als gevolg daarvan gebeurt die kruisbestuiving dus nog al te vaak ad hoc of op projectmatige basis, en vooral met een eerder beperkte groep van gevestigde CCI die vaak internationaal al naam hebben gemaakt. Enkel wanneer beide partijen elkaars taal leren spreken en begrijpen, kan een op fondsen gebaseerde samenwerking plaats maken voor een duurzaam ecosysteem.

3

Beleidskansen en -adviezen

Uitdagingen zijn er om aangepakt te worden, vanuit een zo breed mogelijke synergie tussen sectoren, beleidsmakers en organisaties. Op basis van de input die we tijdens het project InduCCI hebben verzameld (focusgroep, enquête, analyses en goede voorbeelden uit binnen- en buitenland, resultaten piloot acties), schetsen we een aantal beleidskansen om de CCI sector in Limburg verder te laten groeien en te verbinden.

Groeimogelijkheden voor CCI als sector in Limburg stimuleren

Vooraleer je synergiën kan opzetten tussen CCI en andere branches is het belangrijk om een solide basis voor de sector op zich te ontwikkelen. Dat houdt enerzijds inzetten op lokaal talent in. Anderzijds betekent dit het vormgeven en promoten van een aantrekkelijke omgeving die CCI uit de grootsteden aantrekt en lokale CCI overtuigt om zich na de opleiding in Limburg te vestigen én de juiste diensten aan te bieden op de reguliere markt.

Actie 1: Ontwikkelen van een lobby netwerk/platform voor de CCI sector

Kans:

Er bestaat vandaag nog geen klankbord dat de 12 creatieve sectoren als geheel bereikt in Limburg. Ook worden de diensten van de CCI sector onvoldoende onder de aandacht gebracht bij de reguliere sectoren. Om als volwaardige speler erkend te worden in regionale streekontwikkeling is er een platform nodig dat de sectoren onderling verbindt, dat hun noden bekend maakt bij het beleid en dat synergiën opzet met andere sectoren (bv. maakbedrijven, ruimtelijke ontwikkeling,...). De CCI sectoren die het sterkst vertegenwoordigd zijn in Limburg en/of waarvoor reeds de nodige ondersteunende actoren actief zijn (zie hieronder) kunnen een startfocus vormen voor de platformwerking. Op langere termijn kan het platform zich stapsgewijs tot de andere CCI sectoren richten.

Aanbevelingen:

Het is aangeraden om een platform te creëren dat de CCI sector actief ondersteunt. Er bestaan reeds actoren die hiervoor de basis leggen (bv. VAKLab/Bokrijk, CLIP, Z33). Door samenwerking te creëren tussen deze organisaties kan een platformwerking en een centraal aanspreekpunt ontstaan. Het aanspreekpunt (coördinator en/of meerkoppig team) zet de nodige synergie op, fungeert als ombudsman en doorverwijzer voor CCI, en creëert openheid tot samenwerking met CCI bij beleidsmakers (steden en gemeenten), -organisaties (POM, VOKA, UNIZO) en (reguliere) sectoren (industrie, onderwijs, erfgoed,...). Het platform werkt daarin aanvullend op de reeds bestaande Vlaams brede overlegstructuren voor de afzonderlijke sectoren.

Netwerk:

VAKLab/Bokrijk, Z33, POM Limburg/CLIP, Flanders DC

Praktijkvoorbeelden:

VAKLab/Bokrijk (B) / CLIP (B) / Flanders DC (B) / Greenpoint.be (B) / Kreative Deutschland (D)

Praktijkvoorbeelden

Kreative Deutschland

Contact: Lars Fassmann -
lars.fassmann@kreatives-chemnitz.de

<https://www.kreative-deutschland.de/>

© Kreative Deutschland

Start! meets VAKLab (InduCCI)

Contact: Hans Vanwonderghem - hans.vanwonderghem@stebo.be

<https://stebo.be/start-meets-vaklab/>

Workshop Creatieve sectoren & Beleid

Contact: Ina Metalidis - ina.metalidis@stebo.be

<https://stebo.be/de-creatieve-sectoren-inspireren-lokaal-beleid/>

KIKK Festival Namen

<https://www.kikk.be/2020/en/home>

Camera di Commercio Padova

Interreg CENTRAL EUROPE

CULTURA CREATIVITA' IMPRESA

strategie, trends, strumenti e esperienze significative

Corso di Formazione:

Martedì 27 Aprile dalle 14.00 alle 18.00
Martedì 04 Maggio dalle 14.00 alle 18.00
Martedì 11 Maggio dalle 14.00 alle 18.00

ISCRIZIONE GRATUITA

© Chamber of Commerce Padova

Help Desk (Chamber of Commerce Padova (I) - InduCCI)

Contact: Andrea Galeota - andrea.galeota@pd.camcom.it

<https://tinyurl.com/h8zvmvtm>

Actie 2: CCI ondernemender maken

Kans:

CCI hebben nood aan meer zakelijke kennis, inzicht in het werkveld en ondernemersvaardigheden. Zakelijke en ondernemersvaardigheden zijn niet alleen een voorwaarde om toegang te krijgen tot financiering, maar helpen een creatieve/artistieke activiteit ook te consolideren, te valoriseren en te laten groeien. Daarnaast is het water nog te diep tussen financierders en CCI. Er is werk nodig om beide partijen dichter bij elkaar te brengen en investeringen in de sector aan te wakkeren. Sommige CCI zijn daarnaast weinig geneigd om met investeerders in zee te gaan uit schrik dat hun authenticiteit en vrijheid belemmerd zal worden. Aan de andere kant van het water is duidelijk dat investeringen in de CCI sector vaak als té risicovol gepercipieerd worden door de onzekere return-on-investment.

Aanbevelingen:

- Er dient meer aandacht gevestigd te worden op het belang van ondernemerschap binnen het leerplan van de CCI opleidingen. Naast zuiver creatieve opdrachten kunnen ook meer commerciële alternatieven geïntegreerd worden zodat studenten tijdens hun studies al leren nadenken over en kennismaken met innovatieve verdienmodellen, het opstellen van een businessplan en het praktisch uitwerken van small business projects.
- CCI moeten op een gerichte manier ondersteund worden naar meer ondernemerschap, zodat zij in staat zijn om professionele en structurele diensten aan te bieden aan andere sectoren (bv. bedrijven). Investeer in organisaties die hierrond en specifiek voor CCI opleidingen aanbieden: Hoe het product naar de markt brengen?, Wat zijn de financieringsmogelijkheden?, Hoe samenwerking opzetten?,....
- Bestaande actoren in het middenveld en netwerken van reguliere bedrijven dienen overtuigd te raken van de meerwaarde van ondernemende CCI. Enkel die openheid kan de voor de toekomst zo belangrijke innovatie en CCI diensten binnenbrengen in het bedrijfsleven. Het verzamelen van best practices is een manier om die meerwaarde aan de hand van effectieve resultaten aan te tonen.

Netwerk:

Stebo, VAKLab/Bokrijk, Syntra, UHasselt, PXL, UCLL, Luca School of Arts Genk, Flanders DC, UNIZO, VOKA, VVSG

Praktijkvoorbeelden:

Stebo aanbod Start! meets VAKLab (Interreg Central Europe InduCCI) / VAKLab/Bokrijk, Stebo Workshop Creatieve sectoren & Beleid (Interreg Central Europe InduCCI) / Greenpoint.be (B) / Aanbod 'Verantwoord Ondernemen' (Master Architectuur UHasselt) / Artistiek & Creatief Ondernemerschap, Creatief & Ondernemend (Luca School of Arts) / Kopiloot (VLAIO, Flanders DC, Cultuurloket) / Help Desk (Chamber of Commerce Padova (I) - InduCCI)

Praktijkvoorbeelden

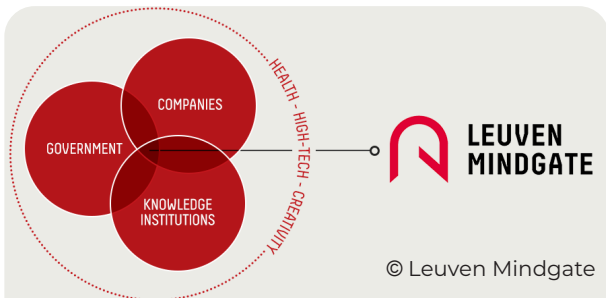

© Stebo vzw

Ontwerper-Ondernemer (UHasselt)

Contact: Bart Hoylaerts - Bart.Hoylaerts@a2o.be

<https://www.uhasselt.be/Masterarchitectuur>

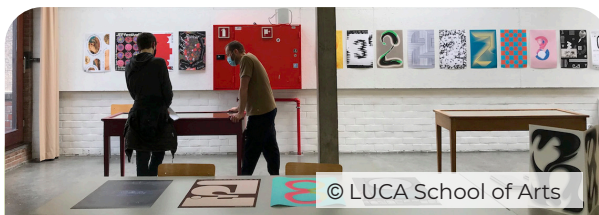

© Leuven Mindgate

Leuven Mindgate

Contact: info@leuvenmindgate.be

<https://www.leuvenmindgate.be/>

© LUCA School of Arts

Artistiek Ondernemerschap (LUCA School of Arts)

Contact: Peter Anthonissen

http://onderwijsaanbod.luca-arts.be/2018/syllabi/n/L42270N.htm#activetab=plaatsen_in_het_onderwijsaanbod_idp3410928

© ANTWERP.POWERED BY CREATIVES

ANTWERP. POWERED BY CREATIVES.

<https://www.apbc.be/>

Actie 3: Koppelen aanwezige infrastructuur, programma en talent

Kans:

Limburg heeft een zeer indrukwekkende infrastructuur te bieden aan startende en meer ervaren CCI. Ondanks de vele praktische voordelen, hebben deze gebouwen niet altijd de gewenste bezettingsgraad. Men stelt zich de vraag waarom lokale CCI niet altijd bereikt worden met dit aanbod.

Aanbevelingen:

- Het is key om naast investeringen in infrastructuur ook parallel in te zetten op het opstellen van een inhoudelijk programma samen met CCI (en industrie, onderwijs,...). Dit kan door de lokale CCI community in kaart te brengen en met hen (en volgens hun technieken) events/initiatieven op te zetten.
- Een netwerkkaart met aanduiding en koppeling van alle prototypingcentra, co-working spaces en ateliers maakt locaties voor CCI in één oogopslag zichtbaar en wijst hen de weg naar de voor hen relevante infrastructuren.

Netwerk:

VAKLab/Bokrijk, POM Limburg, LRM, Luca School of Arts, steden en gemeenten

Praktijkvoorbeelden:

VAKLab/Bokrijk (Campus van het Vakmanschap; Open ateliers: ruimte gekoppeld aan opleidingsaanbod Syntra, Inspiratiecafés,...) / Leuven Mindgate/ Antwerp Powered by Creatives/ Kick Festival Namen / Creative Region Linz & Upper Austria (Oost.)

Actie 4: Promoten van Limburgse pull factoren voor CCI

Kans:

Limburg heeft heel wat troeven om een gunstig klimaat/context voor CCI te ontwikkelen. Troeven die zelfs onderscheidend zijn van 'creatief bloeiende' grootsteden als Antwerpen, Gent en Brussel. Vandaag worden die Limburgse pull factoren te weinig in de kijker gezet, zowel in de eigen regio als in de rest van Vlaanderen. Breder bekendmaking en het aanbieden van incentives zal CCI aantrekken om zich als starter in Limburg te vestigen, signatuurprojecten te ontwikkelen, en om hun diensten in te schakelen in reguliere bedrijfsprocessen.

Aanbevelingen:

- Opzetten van een promotietoolkit (beursstand, getuigenissen van ambassadeurs,...) om Limburgse pull factoren bekend te maken bij startende en ervaren CCI in Vlaanderen. De toolkit kan uitgedragen worden door Vlaamsbrede trajecten, zoals bv. The Box Vlaanderen. Een netwerkkaart met aanduiding en koppeling van alle prototypingcentra, co-working spaces en ateliers maakt locaties voor CCI in één oogopslag zichtbaar en wijst hen de weg naar de voor hen relevante infrastructuur.
- Extra inzetten op pull factoren waarvan uit bevestigingen blijkt dat ze het meest relevant zijn voor CCI uit de grootsteden. Uit het project InduCCI kwam naar voren dat er in de grootsteden zo goed als geen toegang is tot betaalbare atelierruimtes. Dit pijnpunt werd ook door de VAKLab/Bokrijk ondernemers aangebracht. Als antwoord biedt het expertisecentrum vanaf oktober 2021 drie open ateliers aan voor groepsverhuur.

- Toegang tot de reguliere economie vormt eveneens een belangrijke incentive voor (een deel van de) CCI. Een belangrijke factor daarin is het creëren van openheid bij bedrijven rond de meerwaarde van CCI. Organisaties als POM Limburg, VOKA, UNIZO,...dienen hierin een centrale rol op te nemen vanuit hun toegang tot het bedrijvennetwerk, terwijl organisaties als VAKLab/Bokrijk en Stebo/Starterslabo actieve begeleiding naar duurzame business als een extra pull factor kunnen aanbieden.

Netwerk:

POM Limburg, Stebo, steden en gemeenten, VAKLab/Bokrijk

Praktijkvoorbeelden:

Enquête rond pull factoren CCI Limburg (test case InduCCI (enquête) / VAKLab Bokrijk (B) / Die Box (D) (gebaseerd op model The Box Vlaanderen, vanuit samenwerking Interreg Central Europe Project InduCult2.0)

Praktijkvoorbeelden

© stebovzw

Creative Limburg Innovation Platform

Contact: Jan Huysman - jan.huysman@pomlimburg.be

<https://www.pomlimburg.be/nieuws/creative-innovation-platform-gestart/>

© Athos Burez 2500

Flanders DC

Contact: Carlo Vuijlsteke - carlo.vuijlsteke@flandersdc.be

<https://www.flandersdc.be/nl>

CCI inschakelen in bredere regionale ontwikkeling

Er is een toenemende samenwerking tussen CCI en andere sectoren merkbaar. Maakbedrijven vinden - vaak in projectvorm - hun weg naar de creatieve economie voor vragen rond innovatie en productdesign (bv. Humanovation). Vormgeving van publieke ruimte staat nu ook frequenter in het portfolio van designers (bv. Roel Vandebeek i.s.m. Stad Genk). CCI inschakelen in regionale streekontwikkeling kan echter vanuit een bredere en meer structurele basis vertrekken: niet enkel om creatieve concepten te ontwikkelen, maar ook als speler in het ontwerpen van nieuwe technologieën en socio-economische strategieën. Deze visie vanuit het beleid uitdragen biedt lange termijn opportuniteiten.

Actie 5: Bewustzijn creëren rond de meerwaarde van CCI in innovatie processen

Kans:

CCI kunnen een belangrijke speler zijn in de economische en sociale ontwikkeling van een regio. Er is vandaag nog onvoldoende inzicht in de manieren waarop dit structureel kan gebeuren, en hoe die meerwaarde verankerd kan worden in gemeentelijke en regionale beleidslijnen. Een dergelijke verankering vertaalt zich naar duurzame en innovatieve ontwikkelingen in het bedrijfsleven en in het sociaal weefsel.

Aanbevelingen:

Er is nood aan informatiedoorstroom van koepelorganisaties (bv. VAKLab/Bokrijk, POM Limburg, Flanders DC) naar gemeentelijk en provinciaal niveau. Inzichten delen in de noden én het potentieel van de Vlaamse creatieve sector, creëert bewustzijn bij het beleid. Een jaarlijks evenement met voorstelling van relevante cijfers en ontwikkelde projecten zal beleidsmakers stimuleren om financiering vrij te maken voor samenwerking tussen bedrijven en CCI, én voor het betrekken van CCI in brainstorm rond ruimtelijke en sociale uitdagingen.

Netwerk:

VLAIO, VVSG, beleidsmakers, POM Limburg, VAKLab Bokrijk

Praktijkvoorbeelden:

Stebo Workshop Creatieve sectoren & Beleid (test case Interreg Central Europe InduCCI)/ VAKLab Bokrijk (cijferoverzichten en bevragingen vakmensen) / Flanders DC/ Wandeful.stream (Interreg Euregio Maas-Rijn: POM Limburg, UCLL, Z33, Cube, EKLO, Wallonie Design, Chemelot Innovation & Learning Labs)

Praktijkvoorbeelden

© IHK Chemnitz Regionalkammer Zwickau

Die Box Duitsland

Contact: Kathrin Stiller - Kathrin.Stiller@chemnitz.ihk.de

<https://www.weberag-mbh.de/box-testladen.html>

© Industry Meets Makers

Industry Meets Makers

Contact: Sandra Stromberger - sandra@industrymeetmakers.com

<https://www.industrymeetmakers.com/#home>

**WANDERFUL
.STREAM**

Interreg
Euregio Meuse-Rhine
European Regional Development Fund

EUROPEAN UNION

ABOUT

Full circular design, business and technology

EVENT

17.06 — 17.06.2021

Masterclass Wood

Masterclass

© Stebo vzw

© Wanderful.stream

WanderFulStream

Contact: Jan Huysman - jan.huysman@pomlimburg.be

<https://www.wanderful.stream/en/>

Actie 6: Transversale beleidslijnen uitwerken

Kans:

Om tot een geïntegreerd beleid te komen is voldoende samenwerking en overleg nodig tussen domeinen zoals cultuur, erfgoed, toerisme, internationaal beleid, media, economie, innovatie en onderwijs. Een betere cross-sectorale organisatie, een gezamenlijke strategische oriëntatie en een betere samenwerking stimuleren het delen van kennis en maken het mogelijk om de potentiële rol van de CCI in maatschappelijke innovatie/regionale ontwikkeling te exploreren.

Aanbevelingen:

- Bouw bruggen tussen aanbieders van (vak)technische opleidingen voor specifieke CCI sectoren (bv. Syntra) en expertise-/koepelorganisaties (bv. VAKLab/Bokrijk). Dit in kader van de verdere onderbouwing van vaklessen met kennis rond ondernemerschap (en erfgoed). Op die manier worden opleidingen toegankelijk voor een bredere range aan CCI actoren, wordt CCI kennis vertaald naar effectieve diensten, en ontstaan er duurzame cross-overs over de muren van economie, innovatie, onderwijs en erfgoed heen. Het verruimen van de blik van CCI's, o.a. rond de erfgoedwaarde van de kennis en technieken die zij in de vingers hebben, creëert meerwaarde en een beter begrip en inbedding van CCI in het belang van een duurzame omgang met hun kennis.
- Organiseer en stimuleer netwerkmogelijkheden tussen CCI en andere industrieën en sectoren. Organiseer netwerkevenementen waar deze spelers elkaar kunnen ontmoeten.

Netwerk:

Craftspunt/Bokrijk (aanspreekpunt rond erfgoed in Vlaanderen), POM Limburg, CLIP, steden en gemeenten

Praktijkvoorbeelden:

Craftspunt/Bokrijk i.s.m. Syntrum (bv. opleiding kuipbewerking onderbouwd met erfgoedkennis) (B) / Leuven Mindgate (B) / CLIP (B) / Industry Meets Makers (Oost.) /

Opzetten van een structurele samenwerking tussen CCI en de Limburgse maakindustrie

CCI en maakbedrijven vinden nog te weinig de weg naar elkaar. De beweging die vandaag plaatsvindt is er vooral één van bedrijven naar stagestudenten, in samenwerking met hogescholen en universiteiten (bv. UCCL). Dat is positief, o.a. om braindrain tegen te gaan. Maakbedrijven zijn echter ook vragende partij tot samenwerking met de meer ervaren Limburgse creatieve sector, maar weten hen buiten de door de overheid gefinancierde projecten niet te lokaliseren. Bestaande samenwerking gebeurt daarom vaak met bekende ondernemers. Wanneer het projectkader wegvalt, stopt bovendien de samenwerking. Starters én ervaren ondernemers geven aan onvoldoende toegang te hebben tot het eerder gesloten bedrijven netwerk, o.a. door het ontbreken van inzichten in wat bedrijven nodig hebben en visa versa.

Actie 7: Ontwikkelen van coaching trajecten en financiële stimuli op maat van 'zakelijke' CCI sectoren

Kans:

Samenwerking tussen industrie en start-ups leidt tot innovatie. Vandaag vinden echter nog te weinig creatieve sectoren de weg naar de maak- en kennisindustrie. Een structurele samenwerking tussen CCI en maakindustrie betekent vooral dat ze elkaar begrijpen, dezelfde taal spreken. Inzichten in de verwachtingen en business modellen van bedrijven, kan creatieve ondernemers een ticket opleveren naar het bedrijsennetwerk. En dat is een win-win voor beide partijen. Vandaag komen creatieve ondernemers echter al te vaak in generieke begeleidingstrajecten terecht. Die bereiden hen onvoldoende voor op contact met de bedrijfswereld.

Aanbevelingen:

- Het ontwikkelen van coachingstrajecten op maat van CCI in samenwerking met bedrijven (bv. prijsbepaling, management structuur, pitchen, company screening,...) werkt drempelverlagend en verhoogt de kans op concrete en structurele samenwerking na de opleiding. Bedrijfsbezoeken en gesprekken met het bedrijfsmanagement zijn een onmisbare component in die coaching trajecten. Zij zorgen voor wederzijds begrip voor elkaars werkwijze en mindset.
- Het ontwikkelen van financiële incentives om samenwerking tussen CCI en industrie te initiëren is een belangrijk startpunt (bv. innovatie voucher voor bedrijven die samenwerken met CCI, een investeringsplatform voor start-ups die innoveren in Industrie4.0,...). De financiële startboost moet op termijn echter wel de uitbouw van een duurzaam ecosysteem mogelijk maken, waar samenwerking niet langer afhankelijk is van toegekende fondsen.

Netwerk:

VAKLab (creatieve component), Stebo vzw (ondernemerscomponent), CLIP, LSU, Industrya

Praktijkvoorbeelden:

Stebo Start! meets VAKLab (test case Interreg Central Europe InduCCI) / Beurs voor het doorgeven van Vakmanschap (Vlaamse Overheid, B) / Creative Xchange Limburg (VOKA) / Industrya (John Cockerill, met steun LRM) / Wandeful.stream (Interreg Euregio Maas-Rijn: POM Limburg, UCLL, Z33, Cube, EKLO, Wallonie Design, Chemelot Innovation & Learning Labs) / PRIME – platform for cross sector cooperation (D) / Industry Meets Makers (Oost.)

Actie 8: Opnemen CCI samenwerkingstrajecten in KMO portefeuille voor bedrijven

Kans:

De KMO-portefeuille is een zeer waardevolle financieringstool om als bedrijf steun te krijgen voor de aankoop van diensten die de kwaliteit van de onderneming verbeteren. Er zijn reeds een aantal dienstverleners uit creatieve sectoren die bedrijven helpen om de digitale sprong te maken of om innovatieve software te ontwikkelen. Er ligt een open kans om het bestaande aanbod uit te breiden met opleidingen waarin de samenwerking tussen CCI en bedrijven opgezet wordt. Dit kan leiden naar een meer structurele financiering..

Aanbevelingen:

- Stimuleer dienstverleners om (eventueel naast coaching trajecten voor startende CCI) Aanbevelingentrajecten voor bedrijven te ontwikkelen (screening CCI ondernemer, matchen/vertalen van creatieve concepten naar vraag bedrijf, coaching op de werkvloer, inzicht in bedrijfswereld, jobcrafting...).
- Stel het opleidings- of coachingsaanbod in de kmo-portefeuille ook open voor freelancers en vzw's uit de culturele en creatieve Industrieën.

Netwerk:

Stebo vzw (afdelingen werken & ondernemen) / VLAIO / dienstverleners KMO-portefeuille

Creatieve methodieken inzetten voor maatschappelijke uitdagingen

Limburg tekende het afgelopen decennium een sterke transformatie op. En dit zowel op vlak van economische als ruimtelijke ontwikkelingen. De samenleving kan die snelle evolutie niet altijd even goed volgen, en dreigt daardoor de connectie te verliezen. Het blijft een belangrijk vraagstuk voor beleidsmakers hoe hierin verbindend en participatief te werken. CCI worden nog te weinig ingeschakeld in dit vraagstuk.

Actie 9: Ruimte en kapitaal creëren voor community empowerende test cases

Kans:

Door een tandem op te zetten tussen bewoners en CCI, kan er vanuit andere perspectieven naar maatschappelijke uitdagingen gekeken worden (bv. vormgeving publieke ruimte, identiteit, upcycling,...). Bewoners kunnen zich meer identificeren met de ontwikkelingen die er in hun directe omgeving plaatsvinden, en krijgen interesse in het ruimere kader van regionale ontwikkelingen.

Aanbevelingen:

Er dienen fondsen vrijgemaakt te worden voor test cases rond maatschappelijke uitdagingen op niveau van een wijk, om aan de hand van de resultaten blueprints te ontwikkelen die op grotere schaal toepasbaar zijn.

Netwerk:

Stebo vzw, lokale vrijwilligersverenigingen, gemeentelijk wijkmanagement, jeugdwerking, Dépot des Arts, Villa Basta, Netwerk Repair Cafés...

Praktijkvoorbeelden:

Digital storytelling - Wandeling Hear me - See me, jongeren als ambassadeurs van Zwartberg (Stebo, Villa Basta, Labiomista, Opundi - test case Interreg Central Europe InduCCI)/Repair Café Stebo i.s.m. Stad Genk / Chemnitz ECOC2025 / Metelkova (creatieve community Ljubljana (SI))

Actie 10: Opzetten van cross-overs op weg naar sociale innovatie

Kans:

Door cross-overs tussen creatieve sectoren en lokale projecten te creëren kunnen innovatieve, gedragen en out-of-the-box oplossingen en ideeën gevonden worden voor lokale uitdagingen.

Aanbevelingen:

Zoek in het oplossen van lokale vraagstukken naar verbinding met andere sectoren, zoals CCI. Benut hun potentiële rol in maatschappelijke innovatie.

Netwerk:

steden en gemeenten, Z33, Stebo, Dépot des Arts,...

Praktijkvoorbeelden:

De Begenkers /Eisden Dorp Weer Boven Water (Dépot des Arts)

Praktijkvoorbeelden

Chemnitz European Capital of Culture

Contact: Boris Kaiser - Kaiser@cwe-chemnitz.de

<https://chemnitz2025.de/en/>

VAKLab/Bokrijk - internationaal expertise centrum rondom vakmanschap en erfgoed, draaischijf voor ondernemende vakmensen

Contact: Katja Craeghs – katja@greenpoint.be / Phaedra Vanoppen – phaedra.vanoppen@limburg.be

<https://www.vaklab.be/>

Zet je creatieve
hoogstandjes
om in een
zakelijk verhaal

© VOKA

Creative Exchange (VOKA)

Contact: Joeri Stoop - joeri.stoop@voka.be

<https://www.voka.be/limburg/creativexchange>

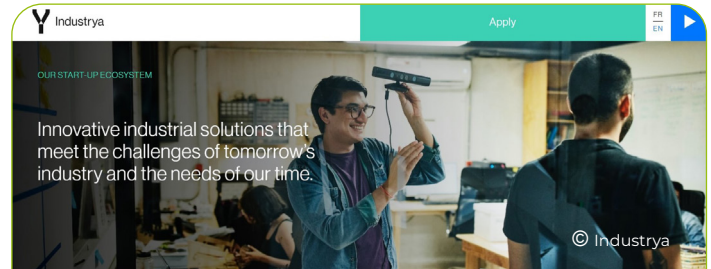

© neongrau 2017

PRIME – platform for cross sector cooperation

Contact: Stefan Brenn - prime@wir-gestalten-dresden.de

<https://www.primeprojekt.de/>

Industrya

<https://www.industrya.com/>

© Stebo vzw

Digital Storytelling - Jongeren als ambassadeurs van Zwartberg

Contact: Jens Vaes - jens.vaes@stebo.be

<https://stebo.be/nieuwe-ambassadeurs-voor-zwartberg/>

EISDEN DORP, WEER BOVEN WATER

dépot des arts

© Dépot des Arts

Eisden Dorp Weer Boven Water Dépot des Arts

Contact: Frank Jaspers -
Frank.Jaspers@architectuurdepot.be

<https://depotdesarts.be/>

© Visit Ljubljana

Metelkova (Ljubljana Slovenië)

4

Partners & Bibliografie

Deze adviezen kwamen tot stand met input van een Vlaams brede focusgroep in het kader van het Interreg Central Europe project InduCCI: Breed, C-mine Crib, Dépot des Arts, DuoWonder, FIT, Flanders DC, VDAB, VLAIO, Z33.

Onze dank gaat uit naar VAKLab/Bokrijk en CRAFTS./Bokrijk voor hun waardevolle input in dit dossier.

Volgende (beleids)documenten boden inspiratie:

- Flanders DC. sd. Creatieve industrieën in Vlaanderen. Visienota.
- POM Limburg. 2018. Sectoranalyse Creatieve Economie in Limburg.
- VAKLab/Bokrijk. 2021. VAKLab in cijfers.
- SALK Turbo - Proces & Resultaten Werktafels
- InduCCI (Interreg Central Europe). 2021. Transnational Policy Recommendations on CCI for industrial regions in Central Europe.
- Christian Ehler (MEP). 2016. EU policy for cultural and creative industries.

Colophon

Uitgever: Stebo vzw, Genk

Jaar: 2021

Auteur: Ina Metalidis & Frank Maleszka

Grafische vormgeving: John Sevenans (Stebo vzw)

